

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
osloletna . . . K 4[—]
pololetna . . . K 2[—]
štriletna . . . K 1[—]

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 38.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1917.

Leto X.

Profesor dr. J. Janežič:

Potreba dobre krščanske organizacije.

(Dalje)

Tak boj se je začel v 18. veku na Francoskem, Angleškem in se je razširil na vse druge dežele. Znani so francoski enciklopedisti, nemški prosvitlenci, vsi iz iste dobe. Francozi so to novo idejo takoj porabili v veliki revoluciji, kjer so razglasili Boga za odstavljenega in postavili neko žensko kot boginjo pameti na oltar.

Potem so Napoleonove vojske raznašale te puntarske ideje po širnem svetu. Za svojo osebo je sicer Napoleon nekoliko odnehal od tega boja, ker je zapazil nevarnosti, ki izvirajo iz teh idej sreči in blagostanju države, vendar ni imel prave resnične volje kreniti na pravo pot. — Te puntarske ideje so najprej zagospodovala po glavah učnih in prosvitlenih ljudi, ki so zlorabili množice, da so šle v boj za njihove namene. Polagoma pa se je ta duševna bolezen širila vedno dalje in vedno globlje med ljudstvo. Kar so te učene glave iztuhtale zoper vero in Cerkev, so skušali spraviti med ljudi po šolah, knjigah, listih, predavanjih in kakor je kazalo. Pod lepim naslovom, da treba rezultate vednosti popularizirati visoke plasti ljudstva za odpad od vere in končno za napad in boj proti katoliški Cerkvi na zemlji. — Ta namen je imel svoj čas liberalizem, ki je še bolj previdno in zvijačno vodil boj proti Cerkvi. Bolj odkrito in naravnost nastopajo njegovi nasledniki, socijalizem, nihilizem, in kakor se že imenujejo vse te organizacije naše dobe. Posebno zagrizeni sovragi katoliške Cerkve so prostomiselniki, ki pobijajo srdito vse resnice svete vere in vse zapovedi božje kot ovire njihove prostosti. — Vsa velika množica brezvercev iz učenih krogov se je zbrala v zavezi monistov, ki so po svojem načelniku profesorju Haecklu tudi napovedali boj sv. Cerkvi. — Bogatini so se oklenili modrišana Nietsche-ja, ki jih je povzdignil za nadčloveke in jih oprostil pri vživanju in delovanju vsake morale in odgovornosti. Vrste nasprotnikov katoliške

Cerkve naraščajo dan na dan in iščejo med seboj napraviti zvezo in sodelovanje. Kakor vse kaže, imajo prostozidarji skrivne niti vseh teh sovražnikov katoliške Cerkve v svojih rokah in tudi bojni plan in bojna tehnika je njihovo delo. Ta družba pa ima gotovo zveze z demonskim kraljestvom, ima torej ključ do žrela brezna. Torej bi razmere naših dni že nekako odgovarjale preroški sliki v apokalipsi. Dim ta, ki napolnuje zrak, je svetovno naziranje večina ljudi izobraženih in napolnaobrazjenih slojev. Vsi so Cerkvi nasprotni, sami s seboj nezadovoljni, iščejo nad kom bi se maščevali, da bi ohladili svoj srd nad predmetom svoje nevolje. Rajnki minister francoski Gambetta, mož lože, je zaklical v zbornici poslancev: »Tukaj je naš sovražnik,« in je pokazal s prstom na katoliško cerkev. To hujskanje se potem ponavlja vedno naprej dan za dnevom po vseh krajih z vsemi sredstvi in na vse mogoče načine. Dim postaja vedno večji, tema vedno črnejša, nemirnost vedno bolj neznosna. Zdaj je prišel pravi čas za kobilice.

3. Peklenske kobilice.

V tej prerokbi nam opisuje sv. Janez, da je videl prihajati kobilice iz tega dima na zemljo. Natančno sliko teh čudnih kobilic nam predstavi in tudi njihovo škodonosno delo na ljudeh. Iz vsega tega opisa je razvidno, da nimamo pravih kobilic pred seboj, ampak da so te kobilice le simbol ali podoba neke druge reči, katero moramo šele uganiti.

Ves ta opis je posnet po naravi kobilic, kakor se leto za letom ponavlja v gorkih deželah na vzhodu. Na močvirnih bregovih rek in jezer se izleže veliko število teh živalic, ki s početka še nimajo perutnic, zato le po bližnji okolici škodo delajo, pozneje pa jim zrastejo peruti in tedaj se vzdignejo z vetrom in lete v celih oblakih, da solnce zatemne, daleč naprej, kjer padejo na tla in požro vse, kar je zelenega. Ko so na enem kraju opravile, se zopet dvignejo in zlete na drugo pašo, kjer enako gospodarijo. To preletovanje traja po več dni zaporedoma, tako da ne ostane nič živeža na polju, vrtu in vinogradu. Pomoči zoper tega sovražnika ni nobe-

ne, ker se nič ne pozna, če jih pogine na milijone, ko je njihovo število na milijarde.

Taka strašna nadloga so te naravne kobilice za človeka v gospodarskem oziru; nekaj podobnega moramo iskati tudi v tej podobi apokaliptični. Kaj naj pomenijo te kobilice? Ako je v tej celi razpravi ideja organizacije osrednja, bomo iskali tudi v teh kobilicah posebne vrste organizacije, družbe, društva, zveze, naprave v okviru socialne ideje. Da bomo lože zadeli pravi pomen teh kobilic, pogledimo najprej, kako nam jih opiše sv. Janez.

»In kobilice so bile podobne konjem v bojni opravi.« Vsaka kobilica je nekoliko podobna konju, od tod ima tudi ime. Te naše kobilice pa so podobne »konjem v bojni opravi«, torej imajo nekaj bojnih znakov in orodja, kar kaže, da se napravljajo v boj. Te bojne znake zdaj posebej nariše. »Na glavah teh kobilic so bili venci, kakor iz zlata.« — Venec pomeni v teh podobah zmago, ker so venčali zmagovalce; zlat venec je pač znamenje velike zmage. S temi besedami napove apostol svojim učencem, da bode ta zveza zmagovita, dosegli bodo v celem obsegu, kar name ravajo, če tudi le za kratek čas. Višek te zmage bo prišel ob času Antikrista, a vsa organizacija se že razvija v tej smeri proti temu cilju. — »Obrazi teh kobilic so bili kakor moški obrazi, in imele so lase, kakor ženske lase.« To pomeni, da bodo imele te družbe moške in ženske lastnosti. Odločno in previdno bodo nastopali, pa ne naravnost nasilno in ropno, ampak na videz prijazno pa lokavo — humaniteta. Vse bo tako napravljeno, da gotovo dosežejo namen. Naravnost torej ne bodo ta društva bojna društva, ampak humanitarna, kulturna, industrijalna ali kaj sličnega; namen bodo kazale dober in ljudomil, pa vendar so peklenke kobilice. Zato pravi naprej apokalipsa: »zobje njihovi so bili kakor levji zobje.« Lev ima strašno zobovje, zdrobi in zmelje svoj plen s kostmi vred. Potrebuje obilo hrane, pa mrhovine ne mara, ampak le živo, žlahtno meso mu gre v slast. To lastnost imajo tudi te kobilice. Mrhovine ne ljubijo, pač pa svežo, izbrano hrano; potrebujejo veliko in povzijejo strastno, ker imajo levje zo-

be, da si ne ropajo naravnost, kakor dela lev. — Poglejmo zdaj, če že ne najdemo takih kobilic, to je takih naprav, institutov, konzorcijev, trustov, kartelov, društev, ki imajo že take lastnosti in take slasti, take namene in cilje? Gotovo jih najdemo take pijavke, ki so morda še majhne in v razvoju, ki pa kažejo levje zobe. Ko zrastejo bodo popolno pokazali, kaj znajo. Kobilice, dokler so majhne in brez perut, niso še tako splošno škodljive, pozneje pa so pogubne na vse strani.

Ljudje se branijo proti tej kobilčji nadlogi v tistih vzhodnih deželah na vso moč. Z ognjem, dimom jih plašijo, s strelom, ropotom, zvonjenjem jim žugajo. Pobijajo jih na vse mogoče načine, pa vse to ne pomaga odgnati to strašno šibo. Enako si lahko mislimo, da tudi teh peklenških kobilic ljudje ne bodo veselili. Nevolja jih bo trla, godrnjali in zabavljali bodo proti njim na vso moč, pa vse supaj ne bo nič izdalo, ker kobilice te so dobro zavarovane. Zato piše dalje prerok: »Imele so oklepe, kakor železne oklepe.« — S temi oklepi so bile zavarovane za vse slučaje. Na eni strani oklepi branijo to, kar so kobilice s svojimi levjimi zobmi že pobrale in v svojo notranjščino pospravile, na drugi strani pa so varne proti vsakemu napadu od zunaj. Nobena moč jim ne pride do živega, ne državna oblast kot varihinja javnega blaga, ne zasebne sporbe izsesanega ljudstva. — To je že nekoliko res v našem času pri nekaterih faktorjih, pa najhujše šele pride. Ko dobojo kobilice peruti, tedaj jim je odprt svet, tako bodo te organizacije postale svetovne, internacionalne, vseobsežne, vsemožne, in tedaj jim ne bo moč ustavljati se. Trust vseh trustov.

»In glas njihovih perutnic je bil, kakor glas vozov z mnogimi konji, ki dirjajo na vojsko.« — Ko kobilica sfrči, napravi v zraku nek šum, nekaj zacvrči. Ako jih zleti mnogo hkratu, je šum že precejšen, ako prihajajo celi roji po zraku, je slišati od daleč lahko grmenje, kakor oddaljenega groma. To podobo obrnimo na te peklenške kobilice. (Dalje.)

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Poskočil je, položil glavo na mizo, med grenkimi solzami je zaklical:

»Lenora, ljuba prijateljica, ne obsodi me na smrt! Odpuščam ti; srečna bodi na zemlji brez mene! Zdravstvuj, zdravstvuj za vedno!«

Ko je to izpregovoril, so ga zapustile njegove moči; zgrudil se je na stol, njegovi roki sta padli na mizo.

Lenora je napravila dva ali tri korake, da se odstrani; a žalostne tožbe njenega prijatelja so jo zadržale. Na njenem obrazu se je poznalo, da je bila boj med dolžnostjo in ljubeznijo. Končno je v tej borbi podleglo srce; solze so ji lile iz oči. Počasi se je približala mlademu možu, mu segla v roke in nežno govorila:

»Gustav, ubogi prijatelj. Nesrečni smo, ni li res?«

Izjava.

1. Podpisani zastopniki Slovencev izjavljamo, da se solidarno pridružujemo državnopravni deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja t. l. Po našem živem prepričanju je bodočnost habsburške monarhije mogoča le na načelu resnične svobode narodov, a bodočnost našega naroda le na načelu združenja Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki prebivajo v naši monarhiji. Oboje, svobodo in edinstvo, pa more našemu narodu zagotoviti in ohraniti le samostojna na načelu samoodločbe narodov zgrajena jugoslovanska država pod žezlom habsburške dinastije. Zato zahtevamo, da se čimpreje izvede to jugoslovansko edinstvo in se v tem oziru zaupljivo zanašamo na očetovsko naklonjenost nositelja habsburške krone, ki je v kratki dobi svojega vladanja tolikrat posvedočil svojo pravičnost nasproti svojim narodom.

2. Pravtako se skupno pridružujemo mirovni želji papeža Benedikta XV. Če države sprejmejo za podlago mirovnih dogovorov misli, načrtane v njegovi noti, tedaj smo prepričani, da se bo skoraj med narode vrnil mir res trajen in blagonosen v srečo narodov in držav. Vojska pa je tudi jasno pokazala, da mora namesto sile stopiti pravica. Ideje o razoroženju, o svobodi morja, o razsodiščih, o pravičnosti nasproti težnjam narodov, so zmožne započeti novo dobo človeštva, ko narodi ne bodo več tekmovali v politiki sovraštva in tehniki oboroževanja, marveč v mirnem delu za pravi kulturni napredek. Obenem hvaležno pozdravljamo resno prizadevanje našega vladarja, ki vse meri na to, da bi se čimpreje končalo to strašno klanje in bi zopet zasijala narodom zlata zarja miru in nove lepše bodočnosti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1917.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič, l. r.

knezoškof ljubljanski.

Prelat Andrej Kalan, l. r.

stolni kanonik.

Dr. Josip Gruden, l. r.

stolni kanonik.

Za Slovensko ljudsko stranko:

Dr. Ivan Šusteršič, l. r.

t. č. načelnik stranke.

Za Narodno napredno stranko:

Dr. Ivan Tavčar, l. l.

Dr. Karel Triller, l. r.

Za Slov. kat. delavsko demokracijo:

Mihael Moškerc, l. r.

Franc Vidic, l. r.

Anton Žnidaršič, l. r.

Ko se je dotaknila njegove roke in ko je čul mili njen glas, se je mladi mož zdramil; srečno se je smehljal, gledal dekletu v oči in napol nor blaženosti govoril:

»Lenora, najljubša prijateljica, ne bežiš pred menoj! Smilim se ti in moja bolest? Me li ne sovražiš?«

»More li taka ljubezen, kakor najina, umreti en dan, Gustav?« je vprašalo dekle.

»O ne, ne!« je strastno zaklical mladenci; »večna je! Ni li res, Lenora, večna? Vsemogočni proti nesreči, neminljivi, dokler še bije v prsih srce.«

Sklonila je glavo in pobesila oči. S slovesnim glasom je odgovorila:

»Verujte mi, Gustav, da me najina ločitev nič manj ne boli, kakor Vas. Če Vas more v moji odsotnosti tolažiti, da Vas res ljubim, bodite močni in srčni. Ohranim Vam spomin v svojem žalostnem srcu, Vata v duhu sledila in Vas ljubila, dokler se izpopolni grob, brezno, ki naju zdaj loči.

Šele pri Bogu tam gori se bova zopet sestala, — na zemlji ne več!«

»O, varaš se, Lenora!« je zaklical Gustav skoraj srečen. »Še upam! Moj stric ni zapravljiv; smilila se mu bo moja bolest; odnehal bo!«

»Mogoče, a neuklonljiva je zavest časti mojega očeta,« je dekle žalostno in ponosno odgovorilo. »Gustav, odhajajte! Predolgo sem že pozabila povelje mojega večeta in nisem upoštevala, kar sem svoji časti dolžna, ker sem ostala sama z možem, ki ne more postati moj mož! Zapustite me. Če naju kdo presenet, bi moj nesrečni oče od žalosti in sramu umrl.«

»Le še trenutek, ljuba, dobra Lenora! Čuj, kaj ti povem... Moj stric je odklonil tvojo roko. Od tega, kar je sklenil, ga niso odvrnile ne solze in ne prošnje; ves iz sebe sem, tako sem obupan. Upri sem se mu, mu grozil in mu povedal take, da sem se sam sebe bal, ko me je mrzlično razburjenje zopet zapustilo. Na kolenih sem ga prosil,

Shod stoterih.

V torek 11. septembra 1917 se je v Ljubljani zbralo nekaj nad 100 somišljenikov »Vseslovenske ljudske stranke«. Gre za naše narodno življenje ali smrt, zato moramo priti v odločilnih vprašanjih do jasnosti. Treba nam je zavedne in krepke stranke, ki bo slonela in živela na katoliškem narodnem in demokratičnem temelju. Zborovanje je trajalo ves dan, pa vendar ni bilo mogoče rešiti celega dnevnega reda. Profesor dr. **Gregor Pečjak** je govoril o katoliškem stališču, nakar je dr. **Srebrnič** stavil primerne resolucije. Duhovni svetnik **Janez Kalan** je razpravljajal o praktičnem krščanstvu. Državni poslanec **Jarc** je poročal o politiki jugoslovanskega kluba, nato pa je profesor **Mazovec** temeljito dokazoval, da so Jugoslovani en narod. Namesto zadržanega dr. Hohnjeca je govoril o reorganizaciji naše stranke dr. **Jež**, urednik »Mira« **Smodej** pa o ustanovitvi »Narodnega sveta«. Prelat **Andrej Kalan** je govoril o papeževi mirovni akciji. Vsem govorom so bile pridejane primerne resolucije, ki so bile soglasno sprejete. V razpravi je bilo govora o vseh perečih načelnih, političnih in narodnih vprašanjih, resna kritika je veljala posebno razmeram v stranki. Proglašene so bile misli, ki naj bodo pogoji in jamstvo za ozdravljenje stranke. Izvoljen je bil odbor 10 članov, ki naj zadevo vodijo. O shodu izide posebno poročilo. Na shodu so bili zastopniki iz vseh slovenskih pokrajin.

Na delu.

»V boju je življenje, v delu pa rešitev; to velja tudi za nas, ko se borimo in delamo za jugoslovansko deklaracijo.

naj mi odpusti. Srce mojega strica je dobro. Odpustil mi je in zahteval, naj takoj z njim odpotujem v Italijo, kar je že dolgo nameraval. Upa, da pozabim na te! Lenora, tebe pozabiti? S tajnim veseljem sem privolil, da potujem. Mesce bom sam skupaj s svojim stricem, ljubeznjiv bom ž njim, udan mu bom; vedno ga bom prosil, naj dovoli, premejal ga bom in se vrnil kot zmagovallec, a tebi, Lenora, ponudim svojo roko in svoje življenje, da okinčam tvojo glavo z veseljem vencem neveste in te sprejemem pred božjim oltarjem za svojo tovarišico v življenju!«

Mili smehljaj je razjasnil dekletovo lice. Radosti so žarele njene oči, ko je mislila, da jo le čaka sreča, a kmalu se je vrnila žalostna sedanost; žalostno je odgovorila:

»Ubogí prijatelj, grozno je, če se moje srce uropa te zadnje tolažbe. Vaš stric mogoče dovoli, — a moj oče?«

jo, za njeno udejstvitev. S tem si odpiramo pot do naše združitve, do svobode in pravice. Seveda, da se sliši od marsikateri strani, da smo ententarji in da smo veleizdajalci. Pomniyo pa naj taki ljudje, da je obstojala naša zahteva po združitvi Slovencev, Hrvatov in Srbov veliko poprej, kot pa ententa in da je — kakor je rekel dr. Krek — suženjstvo, robstvo, veleizdaja. Toda s temi ljudmi se mi pač ne bomo prepirali, ampak bomo šli naprej preko njih do — cilja.

Naša voditelja — podpredsednik »Vseslovenske ljudske stranke« in načelnik »Jugoslovanskega kluba« dr. Korošec in njega podnačelnik dr. Krek sta bila koncem avgusta in začetkom septembra na Hrvatskem in v Bosni. Kaj sta tam iskala, to bo vsak že takoj pogodil. Posvetovala sta se z različnimi politikami o skupnem nastopu za jugoslovansko deklaracijo in njeno udejstvitev. Koncem avgusta sta bila oba v Zagrebu. Dnevno časopisje nam je le semintja nekaj o konferencah povedalo, tako, da smo dobili le blede, slabo sliko. Kakor smo že zadnjič omenili, posvetovala sta se s stranko, ki nam je najbližja, namreč s Starčevičevo stranko prava. Uspeh je bil nad vse zadovoljiv, kajti Starčevičanci se bore z vsem ognjem za naše ideale in povsodi z besedo in dejanjem propagirajo idejo združenja. Zbrali so se k sestanku tudi hrvatski poslanci, ki vrše svoje težke dolžnosti v dunajskem parlamentu. Posvetovanja se sicer niso vršila z najmočnejšo stranko — s hrvatsko-srbsko koalicijo, prepričani pa smo lahko, da s posameznimi njenimi člani. Ta stranka je sicer za jugoslovansko deklaracijo, toda tega še ni povedala, ampak čaka na ugodnejši trenotek. Se pač boje Mažarov, ki vedre in oblačijo na Hrvatskem. Hrvati so pa le nekaki najemniki v svoji hiši, izročeni na milost in nemilost svojim gospodarjem v Budimpešti. S stranko prava (frankovci) pa nista dr. Korošec in dr. Krek prav nič občevala. Vemo, da tukaj ni vse v redu, da bi bilo treba to stranko temeljito očistiti in obračunati z ljudmi, ki iščejo povsodi le — sebe. Zato je tudi razumljivo, da od takrat neprenehoma napada glasilo te stranke »Hrvatska« naša voditelja in se tako pridružuje napadom in izlivom jeze mažar. listov. Dejstvo pa je, da sta dr. Krek in dr. Korošec dosegla v Zagrebu popoln uspeh. Da je to res, to bo dokazala bližnja prihodnost.

Dne 31. avgusta je odpotoval dr. Korošec v Sarajevo. Na Hrvatskem pa je ostal in je še dr. Krek. Torej dr. Korošec je prišel v Sarajevo, kjer je ostal do torka, 4. septembra. Tudi tukaj so se vršila zelo važna posvetovanja in sicer s Hrvati, Srbi in mohamedanci. Razen par izjem, če so še sploh te, so vsi brez razlike za jugoslovansko deklaracijo. Naj še omenimo, da je bil dr. Korošec v kratkem času že v tretjič v Sarajevu. Po teh sestankih so podali Hrvati izjavo, iz katere sklepamo, o čem so se pravzaprav posvetovali. Prva točka v izjavi nam pove, da so Hrvati solidarni z deklaracijo »Jugoslovanskega klu-

ba« z dne 30. maja 1917, v kateri se zahteva združitve Slovencev, Srbov in Hrvatov v eno celoto pod habsburškim žezlom. To se pravi z drugimi besedami, da hočemo in zahtevamo, da smo sinovi ene družine zbrani tudi pod eno streho in da imamo enega gospodarja — ne Nemcev ali Mažarov — ampak našega ljudskega cesarja Karla I.

V Bosni je silovito veliko ljudi zaprtih zaradi veleizdaje itd. Koliko raznih veleizdajalskih sodnih razprav se je vršilo tekom nad triletne strašne vojne, to smo brali že v dnevnikih časopisih. Zato zahtevajo Hrvati tudi za Bosno in Hercegovino popolno in splošno pomiloščenje.

Začetkom vojske so bile odpravljene v Bosni vse ustavne pravice, bosanski sabor razpuščen in general Potiorek, tedanji poglavar Bosne in Hercegovine je postal absolutni gospodar. S tem se je pričelo gorje za to ubogo ljudstvo, ki je s svojo krvjo in junštvom dokazalo na raznih bojiščih svojo ljubezen in zvestobo do cesarja in domovino. Zato pa zahtevajo Hrvati, da se naj povrnejo vse ustavne pravice in svobode in da naj se ponovno skliče sabor v Bosni in Hercegovini. Tega pa se boje bosanska vlada in pa — Mažari. Kajti gotovo je, da kakor hitro se sestane bosanski sabor, da se izjavi za jugoslovansko deklaracijo, vlada bo pa imela priložnost, da ji ljudski zastopniki korenito izprašajo vest.

Hrvati tudi odobravajo interpelacije dr. Korošca, ki jih je podal v dunajskem parlamentu in pa hrvatskega poslanca Hreljanoviča v budimpeštanskem saboru. S skrbjo gledajo z ozirom na žalostne razmere in vsakovrstne revizicije v temno bodočnost svojega ljudstva. — Tako izjavo so Hrvati tudi podpisali. Kdò je vse podpisal to izjavo, ne vemo, ker je to z ozirom na izredno žalostne bosanske razmere ostalo tajno, vemo pa, da so jo podpisali: predstavitelji Hrvatov, redovne in svetne duhovščine. Vsa duhovščina v Bosni in Hercegovini je kakor eden, vse gori za jugoslovansko deklaracijo.

Zanimivo je, s kom se je dr. Korošec še posvetoval. To smo izvedeli naknadno. Tudi to lahko povemo, kdò so ti in če pridenemo, da so tudi za jugoslovansko deklaracijo, potem smo menda povedali vse. Torej posvetovanja so se vršila s sarajevskim nadškofom dr. Stadlerjem, frančiškanskim škofom dr. Mišičem, pravoslavnim vladiko Letico in s reis-el-ulemo (najvišji mohamedanski duhovnik v Bosni in Hercegovini) Čauševićem.

Dne 4. septembra zvečer se je odpehjal dr. Korošec iz Sarajeva. Ni bil tih odhod, ampak njegov odhod je bil odhod zmagovalca. Ljudstvo po cestah ga je navdušeno pozdravljalo, na kolidvoru se je pa zbralo izredno veliko število odličnega sarajevskega občinstva. Vlak je že odhajal, dr. Korošca pa so spremljali navdušeni klici zbranega občinstva. Vsi so čutili, da so ta posvetovanja velik dogodek, da nam odpirajo pot v lepšo bodočnost, če bomo združeni in edini.

Par dni pozneje pa je kršč. socialni dnevnik sarajevski »Hrvatski Dnevnik« konstatiral, da je dosegel dr. Korošec v Sarajevem veliko več kot je pričakoval, da je popolnoma — uspel.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Naloge bodočnosti.

Krogi strokovnih društev že dolgo časa znajo, da jih po vojski čakajo silovite zadače: izpopolnitev delavskega zavarovanja, stanovanjska vprašanja itd., se morajo rešiti; važna so delavstvu, važna zato tudi delavskim organizacijam.

Delavstvu gre v glavnem za združevalno svobodo in za plače. Združevalna svoboda: na njej temelji za nas vse. Stremljenje srednjih in velikih podjetij, da odstranjujejo delavce kolikor mogoče od njih posebnih organizacij, meri le na to, da se pridobe cene delovne moči. V tolikih avstrijskih podjetjih so le zato plače tako nizke, ker se delavci še niso svojim organizacijam pridružili. Izpremeniti bi bilo mogoče razmere le, ako bi delavci pristopili organizacijam in bi v njih trajno sodelovali. Kolikokrat so podjetniki pred vojsko delavcem prepovedovali pristopiti organizacijam! Seveda, škodo je trpel le delavec. Po vojski se take razmere ne smejo več vrniti. Milijoni borilcev, ki branijo s svojimi telesi državo, so upravičeni zahtevati svoje pravice, ker branijo tudi koristi bogatih tvorničarjev.

Dalje se pa mora tudi zagotoviti združevalna svoboda. Tudi v Avstriji moramo končno dobiti razsodišče, ki bo razsojalo spore med delodajalci in delojemalci. Velikih, splošnih bojov se bomo pač morali po vojski izogibati, a gospodarski mir le ne bo mogoč, ker je predobro znana samopašnost bogatašev tvorničarjev.

Delavci in podjetniki v vojski.

Poročilo o stanju krščanskih strokovnih društev v Nemčiji opisuje uvidom položaj, v katerem se delavstvo vsled vojske nahaja. Primerja se življenje delavcev z življenjem tvorničarjev med vojsko, kar je poučno tudi našem delavstvu. Pravi:

Pomožna domovinska služba je omogočila, da se zastopajo koristi delavstva, ker je priznala delavskim organizacijam enakopravnost. Marsikateremu podjetniku je onemogočeno, posebno bogatejšim, da ne koristi le njim gospodarski razvoj. S tem, da se delavske koristi lahko zastopajo, se lahko plačilne razmere delavcem dogotovijo, če tudi ne zadostne mere prilagodijo izdatkom gospodarstva. Od takrat se seveda vedno ostrejša kaže sramotilno dejstvo, kako malo se še vedno delo delavca v primeri z njegovo važnostjo na izid vojske upošteva. Bodisi načrtoma ali brez načrta: odkar so se izboljšale delavcem plače — ali pravzaprav le delu njih — so pričeli grdo proti delavstvu hujskati. Najhujšim iz-

koriščevalcem vojnega položaja ne preiskujejo tako temeljito srca in pljuč glede na vsak zaslužek, kakor delavcem. Povsod vidijo le izjemo od pravila. Kar stori posamezno, se nepopisno lahkomišljeno naprti celemu stanu. Hujska se že tako, da je naravnost nevarno. Med narodom se širi prepričanje, kakor da zvišane plače povzročajo draginjo. Kdor ni šel z zaprtimi očmi skozi sedanjo vojno dobo, mora znati, da so se, odkar se bije vojska, živila vedno dražila. Delavske plače se niso izboljševale istočasno z draginjo, marveč so celo tuintam apdele. Delavske organizacije so se tudi odpovedale meznih pokretov z ozirom na vojsko. Položaj se je med tem ustalil; podjetniki so delali vedno večje vojne dobičke. Delavci so pričeli le polagoma s svojimi zahtevami nastopati. Vrzeli med izdatki življenja in plačami se je tako razširila, da delodajalci niso več objavljali števil. Šele potem, ko je postava o pomožni službi omogočila obsežno zastopstvo organiziranemu delavstvu, so delavci nastopili; plače so nato seveda poskočile, a položaj se je izboljšal dejansko le nekaterim vrstam delavcev. Vsa statistična poročila so pokazala, da zavise najširši krogi delavstva od plač, ki jih silijo, da stradajo. Celo v municijskih tvornicah je dnevna mezda nad 10 mark le znana izjema — kaj pa pomeni 10 mark z ozirom na današnjo draginjo. Naš narod ni pod vplivom te hujskarije vidi le izjeme, pozna le delavca, ki velikansko zasluži, pozna le delavčevu ženo, ki kupuje baje potrebščine in sadje za vsako ceno, je pogačo in kupuje najdražje klobuke in najmodernejšo obleko. Izvestnemu časopisju veliki krogi naroda verujejo, dt kar piše delavsko časopisje, odskoči od oklopa predsodka.

Delavci morajo zato zasledovati reči tudi z drugega vidika. Resno moramo vprašati, v kakšnem razmerju se nahaja danes sploh nočno delo z obrtnim in narodnogospodarskim razvojem. Vsak, ki brez predsodkov sodi, bo moral priznati, da se je položaj izpremenil na korist ročnemu delu pod pritiskom vojske. Surovine dobi industrija večinoma od oblasti, ker je svet zaprt. Promet preskrbe oblasti. Izdelovalci usnja in črevljev so danes tako rekoč nastavljeni vlade. Zelo se je zlažjal rizik tvorničarjev, ki skrbi oblast zanje. Ročno delo naj pa mirno gleda, kako se množe vojni dobički podjetnikov in trgovcev, sami naj se pa le odrekaajo, da se končno zgrudijo.

Osvoboditi se moramo še nazora,

mora udeležiti največjemu delu dobička. Ročno delo mora priboriti na časti i nse mora po zasluženju plačati.

× × ×

Pri nas so delavci še slabše plačani, kakor v Nemčiji. Nujno so zato dolžni, da se združujejo.

× × ×

Naraščanje uvoza na Ruskem. Od 1. januarja do 15. julija t. l. znaša vrednost vpeljanega blaga v Rusijo 1.199,014 tisoč rubljev proti 795,130.000 rubljev v istem času preteklega leta. Evropsko mejo je pasiralo blago v vrednosti 947,289.000 rubljev, v istem času lanskega leta pa v vrednosti 120,428.000 rubljev.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

**Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v**

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebščine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, lista in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!